

Cerkiew Przemienienia Pańskiego

Współrzędne: Szerokość - 52.416752, Długość - 23.006047

Grabarka - Cerkiew Przemienienia Pańskiego - św.Góra

Trudno dzisiaj określić czas kiedy to św. Góra koło Grabarki stała się miejscem pielgrzymek. Wiemy jednak, że w 1710 r. zasłynęła ona z cudu uzdrowienia w czasie epidemii cholery, w wyniku którego powstała kaplica, a o św.Górze stało się głośno. Niektóre źródła mówią również o możliwości istnienia w tym miejscu pustelni, lub niewielkiego monasteru, jeszcze w czasach wcześniejszych.

Pierwsza (udokumentowana) cerkiew powstała w tym miejscu w latach 1884-95. Służyła ona przez wiele lat jako cerkiew cmentarna, a poza świętem Przemienienia Pańskiego, większe nabożeństwa odprawiano tutaj kilka razy do roku. W czasie II wojny światowej nie uległa ona zniszczeniu i stała się zalążkiem przyszłego założenia klasztornego.

Za datę powstania Klasztoru i początek budowy nowych obiektów, można przyjąć datę 19 sierpnia 1947 r, kiedy to w święto Przemienienia Pańskiego właśnie w tym miejscu odbyło się spotkanie Arcybiskupa Tymoteusza z zakonnicą Marią Komstadius, w wyniku którego Arcybiskup podjął decyzję o założeniu żeńskiej gminy klasztornej pod wezwaniem św. Marty i Marii na św. Górze koło wsi Grabarka. Pełnienie obowiązków przełożonej tej gminy powierzono Marii Komstadius. W dniu 2 stycznia 1948 r Ministerstwo Administracji Publicznej wyraziło zgodę na utworzenie klasztoru.

Oryginalna cerkiew dotrwała do nocy z 12 na 13 lipca 1990 r, kiedy to w wyniku podpalenia, uległa całkowitemu zniszczeniu. Po pożarze przystąpiono niemal natychmiast do jej odbudowy i 17 maja 1998 r metropolita Sawa konsekrował odbudowaną świątynię.

W dniu dzisiejszym miejsce to jest najważniejszym sanktuarium prawosławnym na terenie całego kraju, a prawie 10 tysięcy krzyży jest pamiątką po licznych pielgrzymach, którzy tutaj przybywają.

W świadomości masowej Święta Góra Grabarka zasłynęła z cudu, jaki miał miejsce na początku 1710 roku podczas epidemii cholery, która dziesiątkowała ludność na terenie Podlasia. Legenda mówi, że w tym czasie zostało objawione pewnemu starcowi z Siemiatycz, iż uratować się można tylko na Świętej Górze Grabarce. Po przybyciu wiernych z Siemiatycz i ustawieniu tu krzyża nastąpił cud. Ludzie zaczęli

Cerkiew Przemienienia Pańskiego

zdrowieć i nikt już nie umarł. Na wieść o tym wydarzeniu zaczęli przybywać oni na Świętą Górę z całej okolicy.

Latem 1710 roku zebrało się w tym miejscu około 10 tysięcy wiernych kościoła unickiego. W tym samym roku, ocaleni wzniesli na Świętej Górze drewnianą kaplicę – nie ma jednak wzmianki czy była to pierwsza świątynia.

Wizyta z 1726 roku odnotowała w Moszczoney Lesie nazwanym w Teyże kolacyi Siemiatyckiej jest kaplica Nowa pod Tytułem Przemienienia Pańskiego założona. Ta kaplica o dwóch oknach pod Dachem tarcicowym z wierzchu z krzyżkiem drewnianym drzwi na zawiasach z zasuwkami. Ołtarzyk w niej goły oprócz konsensem Ilustissimi Metropolitarii ... Na którą ociec Semiatycki za wszelką appaerencyą Cerkiwie Siemiatyckiej zjeżdża do czasu .

Ponowna wizyta z 1789 r. opisuje nowo zbudowaną kaplicę: drewniana niedawno wystawiona na miejscu starej kaplicy porządne tarcicami pokryta dokoła prezbiterium przystawiona kruchtą mająca w sobie okien 7 w ołów oprawionych z chórem porządnym . Wymienione są także ikony Przemienienia Pańskiego, Św. Trójcy, Bogorodicy oraz Św. Michała. We wspomianej wizycie mowa jest nie o Grabarce a Moszczoney, od rzeki Moszczona. Jako miejsce lokalizacji kaplicy wymieniane są również często Suminszczyna (sąsiednia wieś dzisiaj zwana Szumiłówka), a także uroczysko Trościaniec, od nazwy strumyka płynącego obok wzgórza, gdzie dzisiaj znajduje się cudowne źródło-studnia. W odległości 2 km od św. Góry znajdował się folwark Grabarka, od którego ostatecznie przyjęła nazwę Święta Góra Grabarka. Jak widać miejsce kultu na Św. Górze Grabarce przybierało różne nazwy, jednak zawsze chodziło o dzisiejsze sanktuarium. Warto zauważyć, że samo objawienie i historia tego miejsca związana jest z kościołem unickim, do czasu siłowego wcielenia na łono cerkwi rosyjskiej. Możemy przekonać się o tym czytając pod hasłem: Pratulín Sanktuarium Męczenników. Dzisiaj prawosławie chętnie przywiązuje to miejsce do siebie, ani słowem nie wspominając o unitach. Grabarka mimo wszystko jest również miejscem pielgrzymek katolików.

Panorama 360 [Cerkwi i studni cudownego źródła.](#)

Zespół klasztoru prawosławnego z XVII- XX wpisany jest do rejestru zabytków pod nr.: 405 z 15.09.1977r. W jego skład wchodzi:

- cerkiew p.w. Przemienienia Pańskiego, 1991-94, nr rej.: 404 z 5.08.1977 i z 16.06.1997
- klasztor p.w. św. Marty, pocz. XX
- cmentarz grzebalny
- las (teren wzgórza)